

RDEČI PRAPOR

Glasiló jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrške kraje za celo leto 10/40 K, za pol leta 5/20 K, za četrt leta 2/60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica, (širina 72 mm) Ezhaja vsako sredo in soboto. 20 vin., pogojeni prostor 25. vin., poslana in razglasi 30 vin. Posamezna številka 10 v.

Italija in Slovenci.

Glasiló »Katoliške tiskarne« se ne more in ne more potolažiti, da Avstrija še ni napovedala vojne Italiji. Nad vse pa ga boli to, da so na svetu še ljudje, ki žele, da bi tudi med Avstrijo in Italijo nastale prijateljske razmere in tisto zaupanje, ki bi odstranilo večno vojno nevarnost. Človeku bi se zdelo, da bi moral list, ki se neprenehoma sklicuje na krščanstvo, z veseljem pozdraviti vsak korak, ki služi miru. Toda ker že davno poznamo »Slovenčev« zlagano krščanstvo, ne pričakujemo od njega nič podobnega. Kar stoji v evangeliju, so pobožni gospodje že davno pozabili ali pa obrnili po svoje, in prej bi človek našel krščanskih misli in čustev pri Hotentotih kakor pri njih.

Ali kar naravnost se tudi »Slovenec« ne upa povedati, zakaj tako strastno sovraži Italijo in zakaj bi najrajši videl, da bi Avstrija kar hitro mobilizirala proti svojemu južnemu sosedu. Kakor vsak hinavec, išče tudi katoliški list izgovorov in pretvez, da bi njegovo divjstvo dobilo nekako »etično« in »moralno« lice. Že ko je dr. Šušteršič v delegaciji napovedal, da bo glasoval za tiste pol milijarde, ki jo je zahtevala mornariška uprava, je nekaj pripovedal o »interesih Slovencev« in zdaj gode »Slovenec« to pesem dannadan. To legendo, ki po sili zahteva, naj bi verjeli, da je lahkomišelná potrata ljudskega denarja in večno rožljanje s sabljo na korist Slovencev, je treba razdreti in pokazati njeno lažnivost.

Če želi socialna demokracija, da bi se med Avstrijo in Italijo ohranil mir, tedaj noče nič drugega kakor to, kar velevajo njena načela in njen program. Socialni demokratje so nasprotniki vojne sploh. Prav tako, kakor se sedaj trudijo, da bi se ohranil mir, so se trudili takrat, ko je bila nevarnost, da izbruhne vojna s Srbijo, iz katere bi se bilo lahko razvilo klanje po vsej Evropi. Mir je cilj socialne demokracije, ker je človek ustvarjen za življenje, ne pa za uboj in pa za prezgodnjo smrt. Tisti, ki se navdušujejo za vojno, so navadno zelo kratkih misli in si niti v duhu ne znajo predstavljati grozote modernega organiziranega pobijanja. Za pečjo sedeti in pisariti o bojni slavi, je lahko. Prenašati vse muke, stradati, uničevati svoje zdravje in nazadnje kakor pes poginiti kdove kje v tujini, je pač druga reč. Pa še poginiti in se zaman vpraševati, zakaj, čemu, za koga! >

LISTEK.

Abditus:

Mala zmeta.

Noč. Vreme je grdo. Posamezni, črni oblaki se pode po nebu. Časih se vlije ploha. V dalji grmi votlo. Lunin svit tupatam prodere oblake in tedaj je videti, kakor bi se razpočila med oblaki žareča bomba. Čuden prizor.

Gorka zima brez snega. Deževna doba začetkom decembra. Ceste polne blata, umazane luže se svetijo v bližinah cestnih svetilk. Trotoarji so nesnažni.

V veliki hiši so velika okna prvega nadstropja sijajno razsvetljena. Neko zabavno društvo ima danes svoj ples. Gospodje so prišli v frakih, lakiranih čevljih, s široko odprtimi telovniki, da se svetijo bele srajce že iz dalje. Gospe in našemljene gospodične so prišle v svetlih in rožastih toaletah, primerno dekoltirane in izzivajoče šumeče v težki svili.

Pred hišo stoji vrsta izvožčkov. Trudni konji mole glave k tlom, otepajo sempatja s pristriznimi repi okolo sebe. Izvožčki spe na kozlih svojih kočij, zaviti v kožuhe in kimaajoči s svojimi širokimi, neokusnimi cilindri na glavah.

Vojna ni bila nikdar prijetna otroška igra. V sedanjih časih, ko je tehnika tudi orožje neskončno spopolnila, so vojne grozote že naravnost peklenske. Dandanes si ne stopa nasproti par sto žoldnarjev, ampak velikanske armade. Smrt na bojnem polju si ne poišče par izbranih žrtev. Moderne puške in brzostrelni topovi pokose cele čete in povesti o bataljonih, od katerih je ostalo le par ljudi živih, niso v sodobni vojni nič ne navadnega. Poročila o rusko-japonski vojni so pripovedovala o tem strahote, ob katerih je človeka obhajala kurja polt.

Ali je slovenski narod tako silno velik, da mu je vseeno, če mu kakšna katastrofa pobije deset, dvajset, morda tudi petdeset, šestdesettisoč možkih? Naše malo število je naša nesreča. Povsod zaostajamo, ker nas je premalo glav in premalo rok. Bridko čutimo svoje izgube vsled izseljevanja v Ameriko. A na vojni bi v par urah lahko izgubili, kar izgublamo v Ameriko v celem letu. In iz Amerike se nazadnje še včasih kdo vrne; iz groba, ki vanj pomečejo cele kupe mrličev, se ne vrača nihče. Kar je tam izgubljeno, je popolnoma izgubljeno. In mi naj se navdušujemo za vojno, da bi še bolj zmanjšala naš itak mali narod? Če ne bi bilo človečnosti, bi že ta pomislek moral napraviti iz nas največje nasprotnike krvave vojne.

Vpraša pa se tudi, če je sovraštvo do Italije sploh naloga Slovencev. Zakaj naj sovražimo Italijo? Mar zato, ker so Italijani dosegli, kar Slovenci in Jugoslovani sploh žele? Italija se je zedinila. Jugoslovani se še niso zedinili, ali zatrjuje se nam vedno, da je to naš cilj. Naši klerikalci imajo za to stremljenje svojo posebno formulo, kateri pravijo trializem. Mi imamo o tem trializmu pač svoje posebno mnenje. Toda združitev je tudi naša želja in oblika, v kateri naj se to izvrši, ni glavna stvar. Kje pa ostaneta razum in logika, če imamo drugim zameriti tisto, kar bi sami radi dosegli?

Da se je Italija mogla zediniti, so se morale odpraviti male državičice, po katerih so prej gospodovali vsakovrstni knezi, ki so vedno mislili le nase, nikdar pa ne na ljudstvo, izvzemši v predpustnem času, ko jim je bilo celo všeč, če je ljudstvo tako norelo, da je pozabilo na vse politične interese. Med temi knezi je bil tudi rimski papež kot glavar takozvane cerkvene države. Kakor drugi vladarčki, se je moral umakniti tudi on.

A kaj je nam to mar?

En sam izvožček stoji na trotoarju in gleda v nebo. Prikazal se je svit lune, razbit in razdrapan med temnimi oblaki. Čuden je ta svit, različne barve se spajajo druga v drugo... Kakšen kontrast!

Približal se je počasnih, lenih korakov svojemu sosedu. Obstal je pred lučico, skrivajočo se za zamazanimi šipami. Onemogel blesk lučije padel na njegov obraz, rdeč in z mozoli pokrit obraz. Ta izvožček je bil za gotovo velik pijanec...

Izpregovoril je s hripavim glasom:

»No — Anton!...«

Izvožček na kozlu je spal dalje.

»Spiš,« je nadaljeval z glasom, ki je bil poln zaničevanja. »Uh, kak zaspanec si. Poglej, kako plešejo, dasi je skoro že jutro!«

Anton se je začel prigrigati in si mčti zaspane oči. Obrnil se je proti vzhodu in je videl za oblaki neko sanjavo svetlobo. Pešal je počasi svit lune in oblaki so šli proti severu.

»To je grdo,« je rekel počasi z zaspanim glasom, »da nas puste čakati tako dolgo. Pravijo ti, pridi po nas ob eni, toda sedaj je skoraj že tri in oni plešejo še vedno.« Obmolnil je in se ozrl v razsvetljena okna. Godba je igrala poskočnice, zvenčali so kozarci in za okni so švigale semintja nerazločne postave.

Oni pa je nadaljeval:

Pravijo, da je to vprašanje katoličanov. Toda katoliškemu duhovnemu glavarju ni nihče vzel nobene pravice. Papež je tudi danes najvišji vladika vseh katoliških duš. Nihče se ne dotika njegovih verskih nauk, njegovih dogem, njegove duhovne vlade. Nič drugega se mu ni zgodilo, kakor da so ga rešili skrbi za posvetno vladu. Ali naj se Slovenci zaradi tega razburjamo? Zedinjenje Italijanov je bila stvar Italijanov, ne pa naša skrb. In zato tudi nimamo nobenega povoda, da bi sovražili zedinjeno Italijo.

Toda pravijo, da se tudi Italija oborožuje in da med njo in Avstrijo razmere niso prepolne zaupanja. To je res. Ali tega so največ krivi tisti, ki vedno kažejo na to nezaupanje. Odkod pa to prihaja?

Italijani bi morali biti slepi, če ne bi nič opazili, kar se godi v Avstriji. Tako vidijo, da avstrijski klerikalci venomer ščujajo in govore o novi cerkveni državi. Vidijo pa tudi, da imajo klerikalci v Avstriji jako velik vpliv in če se tega kolikor toliko boje, se jim nič nimamo čuditi.

Odtod pa izhaja, da je klerikalna politika največja nevarnost za svetovni mir in ker je vojna nevarna za Slovence, je jasno, da je klerikalizem silna nevarnost za Slovence.

Politični odsevi.

Veteranski zakon.

Takozvanim patriotom dela zakonski načrt o »zboru vojščakov« velikanske skrbi. Ta vladna predloga, o kateri smo že lani poročali, ima posebne namene. Spraviti hoče vse slavna veteranska društva v poseben »zbor«, ki bi imel biti napol kot društvo, napol kot črnovojniška četa organiziran in podrejen vojaški oblasti. Zato pa bi se imelo izpolniti staro hrepenenje veterancev, da bi smeli nositi orožje, kadar »ausrikajo«. Ker ni ravno verjetno, da hoče vojna uprava povečati armado v slučaju krvave vojne z veteranci, zakaj tisti, ki so še sposobni za vojaško službo, imajo itak vojno obveznost, mora to organiziranje »setrajnarjev« imeti drug namen. Tudi tega ni težko ugeniti. Na eni strani se — zlasti na Češkem — vtihotaplja nacionalni duh tudi v društva vojaških izslužencev, vpeljuje se češko poveljevanje, češki znaki itd. Na drugi strani pa gineva nekdanje navdušenje za vojaščino v širokih

slojih in razširjanje socialne demokracije ne pospešuje prav preveč militarističnega duha. V visokih krogih so zato začeli razmišljati, kako bi se dala poživeti vojaška čuvstva med ljudstvom. Da se otroci radi igrajo »soldate«, bi že bilo nekaj, če bi ne prihajali do drugih misli, kadar odrastejo. Treba je torej resnejših sredstev. Eno je to, da so vpeljali na srednjih šolah pouk v streljanju in da so ga poverili vojaškim oficirjem. Da bodo mladi ljudje znali streljati, bo morda še kdaj koristno; saj nihče ne pozna tako natančno bodočnosti, da bi za gotovo lahko rekel, kaj se vse zgodi danes ali jutri.

Drugo sredstvo za povzdigo oficialnega patriotizma pa ima biti veteranski bajonet. Tega bodo namreč po vladnem predlogu smela nositi tista veteranska društva, ki sprejmejo pogoje novega zakona. Vlada name-rava za veterance vpeljati posebne privilegije, pa tudi posebne dolžnosti. Poleg bajoneta, ki nekaterim ljudem silno imponira, imajo namreč veteranci dobiti tudi posebno bolniško zavarovanje. Zato pa zanje nima veljati splošni društveni zakon, ampak nekaj napol vojaški regleman.

Ali vlada ima smolo. Mnogo veteranskih društev je že izjavilo, da se lepo zahvaljujejo za bajonet, če ga imajo poplačati s tem, da postanejo državljani drugega reda. V brambnem odseku pa vladni načrt že celo leto ne pride dalje.

V sredo je pododsek imel sejo, na kateri je poslanec

sodrug Schuhmeier

povedal nekoliko pametnih resnic. Veliko važnejša od veteranskega zakona bi bila odškodnina za tiste vojake, ki ponesrečijo v službi. V domobranstvu je bilo leta 1908 3280, leta 1909 pa 3717 nezgod; v vojski je bilo zadnjih deset let več kakor 200.000, samo leta 1908 več kakor 24.000 nezgod. Obžalovati je, da o nezgodah v dalmatinskem vojnem zboru ni podatkov; najbrže jih je toliko, da se jih vojna uprava ne upa objaviti. Pododsek je bil svojčas zato izvoljen, da izdela tak zakon, toda vlada ima vse drugačne skrbi. Zato predlaga govornik, da naj pododsek izvoli poslanca sodruga dr. Liebermanna za referenta, ki naj izdela tak načrt.

Vladni zastopnik Reuter je izjavil, da bo vlada v kratkem predložila tak zakon. Nato se je na predlog sodruga Schuhmeierja in Liebermanna sklenilo, da

kakor mi hočemo. Naj ga le dobim enkrat, pa mu pokažem, da ne žive naši konji od oblanic in mi ne od suhega kruha!»

»Pa, zakaj plačujemo davek?« se je čudil Valentin. »Če človek zasluži časih malo več, že so mu nevoščljivi.«

Po stopnjicah je prišlo nekaj gospodov, zavijajočih se tesno v sukaje in nekoliko dam. Šumno so se poslovili drug od drugega. Nekateri gospodje so bili razposajeno veseli, a dame večinoma zaspane in zdehajoče. Čez hip je drdralo v noč dva para kočij, da je glasno odmevalo po tlakovani cesti.

Na pragu hiše pa je ostal še en gospod; nekoliko zgrbljen je bil, z motnimi očali na krivem nosu. Zaspano se je oziral po ulici gor in dol in nestrpno je menčal z nogama. Zavijal se je v lahek površnik in godrnjal nad grdim, blatnim vremenom. Njegove kretnje so bile podobne kretnjam človeka, ki je baš nepremišljeno napravil ves svoj denar.

Anton je stopil k njemu.

»Želite, milostljivi gospod, voz?«

Možic ga je ves začuden pogledal. Pomisljal je nekoliko, oziral se je po nebu in rekel naposled z neodločnim glasom:

(Konec prihodnjic.)

»Snoči nas je gospod Mramor napadel v občinskem svetu. Si že čul? Ne? Po cellem mestu že govore o tem. Pravi, da imamo previsok tarif!«

»Tako?« je rekel Anton in še vedno gledal v okna.

»Norci! Pravil je gospod Mramor, da računamo, kakor se nam pač poljubi. Zahteval, da se nam dolči nov, zmernejši tarif. Lopov je ta gospod Mramor! Da! Če nima denarja, da bi plačal izvožčka, pa naj gre ali pa se vozi z električno. Kako misliš o tem, zaspani bratec? Ne misliš nič? No — pokazati se moramo, upreti se moramo, da bo videl ta gospod Mramor, kaj zmoremo! ... Kaj misliš ti, Valentin?«

Valentin je naglo skočil z kozla, napravil je nekaj korakov po trotoarju in zdehal, zavijajoč se znova v sukno.

Položil je prst na čelo, počasi je odpiral usta in modro je odgovoril:

»To je vse skupaj nič! Takole je. Izvožčki nismo hoteli voliti Mramorja v občinski svet, ker je tepec. Sedaj se hoče maščevati.«

Anton mu je segel v besedo:

»Ali misli gospod Mramor, da bodo tudi naši konji kdaj — politiški?«

Valentin se je smejal ter misli in Anton je nadaljeval nemoteno čez nekaj časa.

»No — ali vkljub temu bo moral hoditi gospod Mramor peš, če ne bo hotel plačati,

počaka pododsek najkasneje do začetka maja na vladno poročilo.

V četrtak je brambni odsek imel sejo, ki je bila komaj sklepna. Med razpravo pa se je štivilo navzočih skrčilo in ko je bilo treba glasovati o nekem predlogu, je bil odsek nesklepčen, tako da je moral predsednik sejo prekiniti in so se zborni člani vladnih strank iz drugih odsekov.

Potem se je razpravljalo o paragrafi 7. in 13., ki obsegajo posebne določbe za veteranska društva. Tu je povzel besedo poslanec

sodrug Winarsky,

ki je izrazil svoje začudenje, da se porabi toliko moči za tak zakon, dočim se zavlačuje veliko nujnejše reči. Paragrafi, o katerih se ravnokar obravnava, so pa tudi s stališča veterancev nesprejemljivi. Čudno je, da se imajo ravno najbolj patriotični in najbolj cesarju vdani ljudje postaviti pod posebno policijsko nadzorstvo. Namesto omenjenih paragrafov naj se določijo sledeče:

Za zbor, sestavljen na temelju tega zakona, veljajo, kar se tiče volitve njihovih funkcionarjev in njihovega notranjega društvenega delovanja, odnose določbe splošnega društvenega in zborovalnega zakona.

Glasovati pa se o tem predlogu ni moglo, ker je postal odsek med tem zopet — nesklepčen.

Druga seja je bila zopet dolgo, dolgo nesklepčna. Še le popoldne se je s težavo zbralo toliko poslancev, da se je moglo glasovati. Meščanska večina je odklonila predlog sodruga Winarskega. Veteranci bodo torej lahko vedeli, komu se imajo zahvaliti, da bodo imeli v svojem »koru« toliko pravice kolikor rekrut pri kompaniji.

* Proračunski odsek razpravlja o proračunu notranjega ministrstva, a delo gre le počasi od rok. Med drugim je poslanec dr. Adler kritiziral zaostalost zdravstvenih razmer v Avstriji in pomanjkanje bolnišnic. O tem je govoril tudi mladoček dr. Kramar. Omenil je, da so tudi na Češkem razmere obupne ter je dejal: Če nočete, da postane vse socialno demokratično, tedaj ne sme iti tako dalje, da je denarja le za vojaške namene, da si izposojamo na sto in sto milijonov za dridnavte in kanone, da pa ni dobiti denarja za saniranje bolnišnic. — Zdi se nam, da bo še mnogo moralo postati socialno demokratično, preden bo država imela denarja za te in za druge ljudske potrebe.

* Državni zbor je v torek imel sejo in je trafil čas. Agrarci so vložili cel kup resolucij, s katerimi se je že bavil poljedelski odsek ter jih predložil zbornici. Dasi nihče ne ugovarja tem resolucijam, vodijo vendar agrarci o njih silno dolgo debato, ki nima drugega zmisla, kakor da se nekoliko poslancev lahko pobaha, da so govorili. Vrh tega se razpravljajo »nujni« predlogi čeških radikalcev, ki so bili vloženi — lani, dne 10. junija. Iz tega je pač razvidno, kako so »nujni«.

* V socialno političnem odseku se obravnava zakon o ureditvi dela na domu. Zanimivo, ali ne veselo je to, s kakšno vnemo branijo meščanski poslanci interese izkoriščevalcev. Vsak predlog socialnih demokratov, ki se trudijo, da bi dosegli kaj zboljšanja za te delavce, propade, ker glasujejo meščanski poslanci proti vsemu, kar bi moglo tudi delavcem na domu kaj pomagati.

* V hrvaškem saboru je ban dr. Tomasić izjavil, da ostane tako dolgo ban, dokler ne izvede svoje naloge. Take so zdaj razmere na Hrvaškem. Ban nima večine v saboru, seveda tudi nima večine v deželi, ampak ban ostaja, zato ker je pokoren sluga Khuen Hedervaryja. Najžalostnejše pa je, da mu je opozicija sama pomagala na tisto višavo, na kateri je lahko tako prevzet. Zdj se koalicija kesa, pa je prepozno.

Mehiko.

V Mehiki se že dlje časa gode reči, ki privlačijo nase pozornost inozemstva in ki utegnejo imeti še velike posledice. Mehiko je republika; toda hudo bi se motil, kdor bi mislil, da vladajo tam demokratične razmere. Sedanjí predsednik Porfirio Diaz, ki je znal izrabiti zadnjo večjo vstajo, da je prišel na krmilo države, uporablja vsa sredstva, da bi se držal na svojem mestu in njegovo vladanje se da primerjati samo z gospodstvom najkrvoločnejših rimskih cesarjev. Zgodovina njegove vladavine je pisana s krvjo. Njegovi politični nasprotniki niso nikdar varni svoje svobode in življenja. Njegova in njegovih opredeljenost je glavni razlog, da so vstaje v Mehiki na dnevnem redu. Doslej se mu je pač še vselej posrečilo, da je vsak punt zatrl v krvi in nad uporniki, ki jih je dobil v krepilje, se je vselej krvavo maščeval.

Z zadnjo vstajo, ki traja že nekoliko mesecev, je pa precej drugače. Vladne čete so bile že večkrat tepene, a če so tudi v kakšni bitki zmagale, se jim ni posrečilo zatreti vstajo, razkropiti upornike ali pa jim vsaj prizadejati občutno škodo. Zadnje čase se je upor celo razširil in položaj je postal za vlado nevaren.

Minoli teden pa so se razmere poostrele, ker so Zedinjene države mobilizirale precej močno armado ob mehiškani meji. V Severni Ameriki pač zatrjujejo, da nihče ne misli na oboroženo posredovanje, ampak da hočejo le preprečiti prestopanje vstajev na ameriška tla, zlasti ker so v Mehiki govorili, da se vstaja podpira iz Severne Amerike in da Madero tam agitira zanjo. Povsod niso tako lahkoverni, da bi ne zasledovali ameriškega gibanja s sumom. Iz Washingtona javljajo, da bodo Zedinjene države le tedaj posredovale, če bo kakšna nevarnost za njih interese. Taka nevarnost se seveda lahko najde, če se hoče. In prav lahko je mogoče, da se res hoče.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

Sodruginja in sodrugi!

V nedeljo, dne 19. marca ob 1/23. popoldne je

v areni »Narodnega doma«
v Ljubljani
javen ženski shod.

Namen temu shodu je manifestacija za ženske politične pravice, v prvi vrsti za volilno pravico, ki se ne more imenovati splošna, dokler je poloviča doraslega prebivalstva brez nje. Ne le po vseh krajih Avstrije, ampak tudi po drugih deželah, v Švici, na Nemškem, na Danskem bodo delavne žene v nedeljo manifestirale za svoje politične pravice in bilo bi žalostno, če ne bi tudi slovenke pokazale toliko samozavesti, da bi se znale pridružiti svojim sodruginjam v boju za pravice, brez katerih ne bi nikdar mogle doseči enake vrednosti in enake veljave. Žene morajo čutiti, da je sramoten položaj, ki jim naklada vedno več bremen, skrbi, težav in žrtve, a ne daje jim nobenih pravic. Spoznati pa morajo tudi, da pravice ne padajo samo od sebe iz nebes, ampak da se dosežejo le s trdim, vztrajnim, organiziranim bojem. Zatorej v nedeljo vse na shod! Delavci naj poskrbe v svojih družinah, da pridejo njih žene in hčere; zavedne delavke pa naj tudi same agitirajo, da bo udeležba na shodu čim častnejša in manifestacija čim dostojnejša!

Na delo za svojo bodočnost!

— »Splošna mladinska zveza za Kranjsko« s sedežem v Ljubljani je že dobila svoja pravila, ki jih je deželna vlada odobrila in bo prihodnji mesec občni zbor. Na to že sedaj opozarjamo sodruge in jih pozivljamo, naj nabirajo člane za mladinsko zvezo povsod. Zaupniki, ki so dobili potrebna navodila, naj se nemudoma lotijo dela.

— Duhovniki in gospodarske organizacije. Lani smo javili, da je papež izdal ukaz, ki prepoveduje katoliškim duhovnikom vsako z odgovornostjo združeno sodelovanje pri gospodarskih organizacijah. Glavni razlog tej prepovedi so dali polomi raznih klerikalnih gospodarskih podjetij, pri katerih so duhovniki igrali zelo klaverno vlogo. Neposredni povod je bil menda polom celovške klerikalne zadržne zveze. To pa ni dišalo slovenskim klerikalcem in tudi škofu Jegliču ni bilo všeč. V »Slovenec« je naznanil, da se odpelje v Rim, da se s papežem »pogovori« o tej zadevi. V tem tonu ne bi smel noben fajmošter govoriti o škofu, ki je sila strog, kar se tiče njegove avtoritete. No, škof Jeglič se s papežem »pogovarja«. S tem načinom izražanja hoče menda povzdigniti svoj ugled pri ovčicah. Po drugih deželah so duhovniki enostavno ubogali. Škof Jeglič pa se je odpeljal v Rim in zdaj poročajo, da je dosegel uspeh. Papež je namreč določil izjemo za Avstrijo, da dobi gospodarski duhovnik karenično dobo. Še dve leti lahko ostanejo pri gospodarskih organizacijah, potem pa se bodo morali posloviti. Ljubše bi jim seveda bilo, če bi lahko ostali do smrti. Ampak to papežu ne diši.

— Petrolej, ki ga rabijo največ siromašnejši sloji za razsvetlavo, ker imajo bogatini v svojih salonih električno luč, je v Avstriji že zdaj zelo drag. Namesto da bi vlada kaj storila za znižanje cene, se pa še trudi, da bi obnovila petrolejski kartel. Kako to vpliva na cene, je razvidno iz neke interpelacije, ki jo je vložil socialno demokratični poslanec Freundlich v državnem zboru. Pred razsodiščem dunajske trgovske zbornice je bil pred kratkim jako značilen proces. Bivši posestnik petrolejske čistilnice Oberleithner v Moravskem Šenberku je prekoračil na podlagi ponarejenih izkaznic fabrikanjo

tiste množine petroleja, ki mu jo je bil prejšnji kartel odkazal. Šestindvajset drugih članov kartela ga je zaradi tega tožilo. Prekoračil je svoj kontingent za 94.887 metrskih centov in razsodišče ga je zato obsodilo, da mora plačati 626.403 krome odškodnine. Iz teh števil je jasno razvidno, kakšne ogromne profite vlačijo kartelirani petrolejski podjetniki ljudstvu iz žepa. Naravno, da bo nov kartel zopet porabil svojo moč, da poviša cene petroleja. Poslanec Freundlich je zato vprašal trgovskega ministra Weisskirchnerja: »Kako morete opravičiti, da pospešujete karteliranje petrolejskih podjetnikov? Kaj mislite ukreniti, da se prebivalstvo obvaruje izkoriščanja od strani kartela, če se ta ustanovi?« — Naministrov odgovor smo radovedni. Če imamo vlado, ki na tak način skrbi za interese ljudstva, tedaj se seveda ni čuditi, da narašča draginja od dne do dne.

— Med »Slovenec« in »Jutro« se je zadnji čas silno poostrel boj, ki nas ne bi nič zanimal, če bi se sukal okrog domačih zadev teh dveh bratcev. Toda zadeva, zaradi katere se najbolj koljeta, se tiče javnosti in ne bi na noben način smela ostati brez pojasnila. Dvema klerikalcema se namreč naravnost očita, da sta sleparila pri zadnjih volitvah za trgovsko in obrtno zbornico, da sta vlomila v zaprt lokal, tam falsificirala veliko število nasprotniških glasovnic in hotela podkupiti tudi nekega uslužbenca, da bi kradel v prid klerikalni stranki. »Slovenec« trdi, da to ni res. Ali da taka trditev ne zadostuje, je jasno, ker ne gre ne za malenkost, ne za privatno zadevo. Mi nimamo takih stikov s trgovsko zbornico, ne s klerikalci, ne z liberalci, da bi mogli vedeti, kaj je na stvari. Ali če se gospodu Štefetu ni za malo zdelo, napraviti hišno preiskavo pri »Jutru«, hotoč najti nekak rokopis, tedaj je težko razumeti njegovo in gospoda Kregarja izjavo, da je izpod njiju časti tožiti »Jutro«. Če bi šlo le za žalitev, bi mi prav lahko razumeli, da užaljeni ne išče svoje časti pri sodišču. Ali tukaj ne gre za to, temveč za vprašanje, če so bile volitve za trgovsko zbornico pravilne ali sleparske. In za to gre, da imamo v Ljubljani in v deželi še mnogo drugih volitev; če pa je pri zborničnih volitvah mogoče, kar se je tukaj očitalo, kaj naj bi bilo potem nemogoče n. pr. pri občinskih volitvah? To je torej reč, ki na vsak način zahteva pojasnila. In s samo tajtivity se temu ne uide. Jasnost ni le v interesu prizadetih oseb, ampak pred vsem v interesu vse naše javnosti.

— »Slovenski Narod« očita Kregarju in Štefetu tole: »Res je, da sta Kregar in Štefe dobila od nekega pomožnega uradnika ključ od pisarne trgovske in obrtne zbornice, res je, da sta dobila v roke volilni akt in res je, da sta v družbi gospe Štefetove popravljala volilne spise. To vse trdimo z apodiktično gotovostjo in pričakujemo z isto gotovostjo, da bosta gg. Kregar in Štefe še danes vložila proti nam tožbo radi te obdolžitve. Ako tega ne bosta storila, bo vedela vsa javnost, koliko je bila ura...« Ne vemo, če sta gospoda Kregar in Štefe vložila tožbo proti »Slovenskemu Narodu«. Ampak obdolžitev je tako direktna, da res ne vemo, kako bi se dala pobiti drugače kot s tožbo.

— Železniški sprevodniki imajo težko službo in občinstvu, ki potuje, to pravzaprav ne more biti tajnost. Treba je le imeti oči, da se to opazi. Če bi bilo s tem, da pregleda in preščiplje vozne listke, vse opravljeno, bi sprevodnik svojo službo smatral za igračo. Toda to je le odlomek njegovega dela. Njegova služba se pričinja davno preden pride prvi potnik do vlaka in ko je na zadnji postaji zadnji potnik izstopil, še ni sprevodnik dovršil svoje naloge. Da je služba tudi nevarna, dokazujejo neštete nezgode, ki zadevajo osobe železniške eksekutivne službe. Vendar pa je mnogo ljudi, ki vsega tega ne vpošteevajo, ampak imajo posebno veselje, če se morejo znašati nad sprevodnikom. Tak junak jo je tedi izkupil pri ljubljanskem okrajnem sodišču. Sprevodnik sodrug Grilc je Vižmarij, ker ga je v službi žalil in se vmešaval v uradovanje. Sedel je v oddelku za nekadilce z znanecem, ki je kadil. Sprevodnik je tega opozoril, da se v tem oddelku ne sme kaditi. To je sprevodnikova dolžnost, a spregledavati ne bi smel takih prestopkov tudi če bi hotel, zakaj sprevodnike nadzoruje revizor in če ga ovadi zaradi napake, zadene sprevodnika občutna kazen. Toda Novak je naručil uslužbenca, svojemu sopotniku pa dejal: »Le kar kadi! Mi se ne damo rihitati od takih. Pred 7 dnevi smo že enega zrihtali, pa bomo še tega.« Pri tem je zmerjal Grilca, mu žugal in skahal pred njim. Po svoji dolžnosti ga je hotel sprevodnik v Vižmarjih izročiti postajnemu uradu. Novak je hotel pobegniti, pa se mu ni posrečilo. Okrajno sodišče ga je zaradi tega obsodilo na 50 kron globe ali na teden dni

zapora ter na povrnitev stroškov. To naj bi služilo v pouk drugim potnikom, ki imajo tudi podobne navade.

— O svojih duhovnih sobratih zna »Slovenec« bolj nespoštljivo govoriti kakor vsak framasonski list. Seveda še le tedaj, kadar ima povoda, da bi se jih otrešel. Tako piše n. pr. o monsijoru Kayserju, ki stoji zdaj pred celovško poroto zaradi poloma koroške klerikalne zadržne zveze: »Monsig. Kayser se počuti v zaporu menda jako dobro. Je lepo rejen, nosi lepo črno brado in se mu nič ne pozna, da je bil kdaj duhovnik. (Da je »bil«, ta je prav slovenčevska. Kayser ni bil, ampak je duhovnik.) Svoje pruske držnosti ni zgubil in se mu nič ne pozna, da bi bil kaj skesan ali potr. Bil je igralec, predno je postal duhovnik, igralec je ostal, ko je oblekel črno sukno in igralec je še sedaj. Kayser je bil eden najhujših nemških šovinistov med koroško duhovščino, izobrazbo je imel slabo, pač pa je bil silno aroganten in predrzen. Goljufal je na vse strani in živel kot kak paša. Po svojem mišljenju se menda ni nič razlikoval od nemških liberalcev. Weiss je bil podoben značaj. Strasten nemškutar in arogantna narava. Njegova rodbina je menda židovskega pokolenja. «To so v »Slovenčevih« predali jako zanimivi glasovi. Ni še baš dolgo, kar je »Slovenec« čisto drugače pisal o teh dveh maziljenih junakih, ki sta po njegovih tedanjih trditvah le vsled prevelike zaupljivosti zabredla v nesrečo. In kako, cenjeni »Slovenec« — o duhovnikih se vendar sploh ne sme misliti, da niso popolna bitja, nesposobna vsake slabe lastnosti! Škof Katschthaler je celo učil, da imajo več moči kakor Kristus in Marija. Kako se to vjema, cenjeni katoličan?

— Vrhunec sirovosti je dosegel »Slovenec« s pisavo, v kateri ni več niti za vinar dostojnosti. Marsičesa smo že vajeni v slovenskem časopisju, ampak tako živinsko zmerjanje, s kakršnim se polnijo predali tega katoliškega lista, je tudi za naše razmere nekaj nenavadnega. Deloma prihaja to morda odtod, ker uživa ta list protekcijo škofa Jegliča. Poleg tega je pa tudi najbolj verjetno, da se pripravljajo klerikalci zopet na kakšne posebne politične lumparije, pa hočejo s svojim kravarskim zmerjanjem odvrniti pozornost od njih. V sredo se je »Slovenec« spravi nad rimskega župana Natana. Nihče bi šenklavškemu glasilu ne zameril, če bi pisal proti njemu in njegovi politiki in če bi se posluževal ostre pisave. Saj lež med klerikalnimi in Natanovimi nazori cel svet. Toda če imenuje svetohlinski list človeka le zato, ker je njegov politični nasprotnik, cigana in še grše, tedaj to ni več ostra pisava, ampak navadna barabija. Mi nismo Natanovi pristaši; ne pride nam na misel, da bi branili njegov liberalizem; ali ta žganjarska sirovost ne sramoti samo siroveža, temveč vso slovensko publicistiko in s tem ves slovenski narod. Škof Jeglič, ki zna tako ohati in stokati zaradi neklerikalnega časopisja, pa trpi v svojem lajžurnalu tako živinstvo, naj se pa nikar ne čudi, če si bodo napravili svoje posebne pojme o njem tisti, katerih nos je razlikuje vijolice od gnoja.

— Delavska tiskovna družba v Ljubljani sklicuje redni občni zbor na 25. t. m. v Ljubljano v družbine prostore. Začetek ob 11. dopoldne.

— Tovorni vlak št. 74 na državni železnici, ki je imel 50 vozov, je v sredo pred bohinijskim predorom skočil in tira. Proga Jesenice-Gorica je bila vsled tega dlje časa zastavljena in promet osebnih vlakov se je vzdrževal na ta način, da so potniki prestopali. Vsled nezgode sta bila dva železničarja ranjena, na srečo niso poškodbe težke. Drugi dan se je promet že lahko redno opravljal.

— Nesreča na dolenskem kolodvoru. Pri premikanju tovornega vlaka na dolenskem kolodvoru je v četrtak padeč po 12. z voza po nesreči vdovec Marko Vider, rojen 1. aprila 1836 na Spodnji Slivnici. Revezu je vlak popolnoma odtrgal pri stegnu levo nogo in ga poleg tega tako poškodoval na spodnjem delu telesa, da je malo upanja, da bi okreval.

— Kolesarski klub »Vzajemnost« ima sestanek v nedeljo, dne 19. marca ob 10. dopoldne v restavraciji »pri Perlesu« in se vabi vse sodruge kolesarje ljubljanske in iz okolice, da se polnoštevilno udeleže.

— Ljubljanska podružnica zveze kovinarjev vabi člane na občni zbor, ki bode v soboto na praznik dne 25. marca ob 10. dopoldne v restavraciji »pri Perlesu«. Udeležite se polnoštevilno in pripeljite tudi svoje sotovaršne na zborovanje.

— K novice o dogodku v lekarni »pri Črnem orlu« nam pojasnjuje gosp. lekarnar Čizman, da je rekel delavcu, ki je prišel po zdravila, da mora čakati četrtr ure, ker jih je treba pripraviti. Delavec pa je zahteval zdravila takoj ter očital lekarnarju, da mora čakati le zato, ker je delavec. Ta mu je

Svoje zdravje

zadobite! Vaša slabotnost in bolečine izginejo, Vaše oči, živci, kite postanejo močne. Vaše spanje zdravo, pravi Fellerjev fluid z znamko »Elsafluid«. Tucat za poskušnjo 5 kron franko. Izdeluje ga le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsin

zopet se boste dobro počutili, če boste rabili trg št. 252 (Hrvaško).

H. SUTTNER urar. prva največja domača
exportna tvrdka ur, zlatni in
Ljubljana Mestni trg in srebrnine. Lastna tovarna ur v Švici.

Tovarniška var-
stvena znamka: „IKO“

Cenik zastoj in
poštne proste

odgovoril, da ne reflektira na ljudi, ki tako nastopajo. Psovke »kranjski psi« pa ni rabil.

— **Tržič.** Razmere v čevljarstvu g. Malya so od dne do dne neznosnejše. G. Malya preveč ljubi nekatere mojstre, ker so šovinistični nemški turnerji ter jim zato dovoli, da delajo in nastopajo proti delavstvu s tako brahijalno silo, da bi človek našel več olike pri psu kakor pri taki zagrizeni šovinistični duši. Dogodilo se je nekaj slučajev, ki spominjajo na ravnanje s sužnji v Afriki. Dne 14. t. m. je proti našemu zaupniku sodrugu Bukovniku nastopil s tako brutalnostjo znani priganjač Generman. Pri tej priložnosti se je pa tudi pokazalo, da so delavci že siti takega šikaniranja, ker so zahtevali, da se mora dotični mojster odstraniti. Manjka tukaj seveda še trdne organizacije.

— **Idrija.** Shod za žensko volilno pravico 19. t. m. dop. ob 9. pri »Črnem orlu«.

— **Spodnja Idrija.** Shod za žensko volilno pravico 19. t. m. v društvenih prostorih. Začetek ob 3. popoldne.

Trst. Shod

za ženske pravice,

ki je bil namenjen za 10. dopoldne, se bo vršil v nedeljo dne 19. t. m. ob 3. popoldne na trgu Donadoni.

Sodruginjam in sodrugom priporočamo, da napravijo za ta shod največjo agitacijo.

Sadovi nečednega dela.

Pravijo, da se v »Narodnem domu« gospodje vesele uspehov svoje N. D. O. Ne vemo zakaj in ne vemo, če je res. Ako je res, so gospodje zlobni ljudje. Zakaj med tem, ko se oni vesele, so zavedni delavci prisiljeni tiste uspehe preklinjati. Veseliti se uspehov N. D. O. pomeni veseliti se škode, ki jo je ta organizacija povzročila delavstvu. Zakaj? V prvi vrsti zato, ker je nekatere stroke delavcev razdružila, uničila solidarnost in med nje zanesla nezaupanje. Drugič zato, ker je v več slučajih organizirala krumirstvo. Naši čitatelji poznajo te slučaje in jih danes ne bomo znova klicali v spomin. Toda zdi se, da narodni gospodi ni še zadosti bede in nezaupanja med delavstvom. Zdi se, da se zaupanje, ki ga je gojilo delavstvo do narodnih bogov, še ni dovolj maščevalo nad delavstvom. Škodo njihovega nečednega dela so skusili tržaški težaki, uslužbenci glavnih skladišč, delavci v Lloydovem arzenalu, puljski pekovski delavci, delavci v puljskem arzenalu, železničarji itd. Sedaj pride vrsta zopet na železničarje, zakaj tudi med nje se jim je posrečilo zanesi neslogo. Zato se imajo zahvaliti nekaterim možem, ki so bili svoj čas v naši organizaciji, ki so zaradi osebnih vzrokov stopili v narodno organizacijo in do katerih ne goje gospodje v narodnem domu nobenega spoštovanja, če prav bi radi, da bi se smatrali za narodne poštenjake. V sled nastopa N. D. O. ni bilo odpravljeno akordno delo na železnici; prvi nastop N. D. O. na železnici je pokazal železniškemu vodstvu, da vlada med železničarji nesloga. Ko je to zvedelo, se je jelo pripravljati takoj na nove zausnice železničarjem. Sedaj si misli vodstvo južne železnice, da je ravno primeren čas zadati železničarjem veliki zausnico. Podaljšati hoče menda delavni čas in odvzeti gotovemu številu delavcev pravico do prispevanja v provizijski sklad. Poleg teh dveh se naznanjajo še druge zausnice. Seveda se sedaj gotovi železničarji kesajo nad zaupanjem, ki so ga gojili do narodnih voditeljev in pristopajo v našo organizacijo, prepričani, da s složnim nastopom odbijejo napad. Gotovo bo naša organizacija skušala s vsemi močmi preprečiti škodo, ki jo hoče naložiti delavstvu vodstvo južne železnice in prav imajo železničarji, ako pristopajo. Toda vse to še ni dovolj. S tem ne bodo še opravili vse svoje dolžnosti napram sebi in skupnosti. Treba je, da se nauče vztrajati v organizaciji, tudi kadar ni posebnega gibanja. Zakaj organizacija mora biti zato, da si delavci izboljšajo svoje razmere in pa zato, da si pridobljene ugodnosti tudi ohranijo. Tako kakor železničarjem, se je godilo tudi zidarjem. Potom organizacije so si priborili naravnost veliko. In ko so organizacijo zapustili, so jim delodajalci polagoma odvzeli vse, kar so jim bili dali. Sedaj ko je organizacija zidarjev zopet močna, so delodajalci povrnilo zidarjem zopet to, kar so jim bili odvzeli.

Toda niti zausnica, ki je že obljubljena železničarjem vsled nečednega dela tržaških narodnjakov, ni tem narodnim gospodom dovolj. Zgodilo se je še to: V »Delavski dom« so prišli težaki v trgovinah z lesom. Prišli so nepovabljeni in neorganizirani v velikem številu ter prosili pomoč naše strokovne komisije pri nekem gibanju, ki ga nameravajo uprizoriti. Obljubili so tudi, da se takoj vsi organizirajo. Komaj so v »Narodnem domu« izvedeli za složni nastop teh delavcev in za shode, ki so jih ti delavci sklicali v »Delavskem domu«, so začeli takoj rušiti slovo, ki je bila naravnost vzorna. Razmere teh delavcev so res neznosne. Toda protidelavska strast, ki vlada v »Narodnem domu«, ne dovoli niti tem delavcem, da bi si izboljšali svoje nečloveške razmere. Protidelavska tržaška narodnjakarije ne pozna mej. Zakaj kakor se dober človek veseli sloge in veselja tudi neznanih ljudi, tako se v »Narodnem domu« vesele nesreče in bede, ki jo povzročajo s svojim nečednim razdirajočim delom. Bojazen, da bi zgubili delavstvo, jih sili na najbolj nečedna in hudobna početja. Opetovano smo že povedali, da kar se tiče nas kot stranke, se narodne gonje ne bojimo in prepričani naj bodo, da bodo morali veliki rodoljubi drago plačati svojo strankarsko strast. Toda zdelo se nam je potrebno opozoriti delavce, da naj ne zaupajo več ničesar njim, ki pripovedujejo, da so edini ljubitelji naroda in resnični prijatelji delavcev, pa so resnično največji škodljivci naroda in delavstva. Ampak tudi zaradi nekaj drugega smo to povedali. Meščanstvu vseh narodov ni nobena delavska stvar sveta. Svete so jim samo meščanske koristi. Rajše naj se delavske organizacije zrušijo, rajši naj trpe delavci, njihove družine in nedolžni otroci, rajši naj pogine milijon delavskih bitij, rajši naj vlada med delavci črna beda, kakor da bi trpele meščanske koristi. To je logika vsega meščanskega nacionalizma. To je tudi geslo tržaške narodnjakarije. Če pa oni tako mislijo, zakaj ne bi začeli tudi mi tako resno misliti in delati? Zakaj tudi nam ni in ne sme biti sveta nobena stvar tako kakor cilji, po katerih hrepenimo. In kdor dela proti našim ciljem, je naš sovražnik.

Vse smo povedali tudi zaradi tega, ker postaja nečedno delo N. D. O. sedaj še bolj nečedno. Kmalu se bo lahko reklo, da je N. D. O. bila. Delavstvo jo je že popolnoma zapustilo. Zakaj se tedaj vmešuje v delavske stvari, ko ve, da ne more nič niti navidezno koristiti, ko ve, da drugega ne more roditi kakor škodo? Pustite gospodje delavstvo pri miru in pripravljajte se na smrt, ki se je bo veselil ves svet. Pustite živeti, kar hrepeni po življenju in poginiti, kar mora poginiti. Vaše nečedno delo vas je obsodilo na smrt, ki bo tembolj nečedna, čim dalje jo boste odlašali.

Goriško.

— **Podgora.** Ni dolgo, odkar je »Rdeči Prapor« pisal, da se je v podgorski papirnici nekaj spremenilo. Da je to res, je pač žalostna resnica, kajti v takih razmerah, kakršne so v tuk, tovarni, naj se spremeni kar hoče, je vse na škodo delavstva. Slabe plače, grdo ravnanje z delavstvom, to so stvari, katerih bi bilo zastoj iskati v kateri drugi tovarni. So slabe razmere tudi v bližnjih Stračicah, v predilnici, pa vendar je v več ozirih tamošnje delavstvo na boljšem. Ne mine dan, da bi se ne slišalo, da tega ali onega delavca šikanirajo na ta ali drugi način. Med tukajšnjimi inženirji in naddelavci imamo take ljudi, ki sodijo na vsak način kam drugam kakor v delavnico. To so »tipusi«, katere bi bilo težko udomačiti, ker bi sploh ne mogli živeti, ako bi jim bilo grdo ravnanje z delavstvom zabranjeno. Za vsak majhen pregrešek delavca so vsi iz sebe ter niso zadovoljni, dokler ga ne vidijo vsega izmučenega zapustiti delo. Če tega ne stori, ga pošiljajo iz kota v kot, tako da je prisiljen se pobrati. Ubogi delavec se trudi cel dan, v zahvalo ga zvečer oštejejo, da je falot, lenuh i. t. d. In če je bilo za podgorske delavce do sedaj slabo, bo v bodoče še slabše, ker je zdaj podgorska tovarna opremljena z novimi modernimi stroji in napravami, katere bodo zahtevale več delavne moči in delavstva bo vedno enako, morda še manje, plače pa tudi enake ali pa še manjše. In ker gospodje dobro vedo, da delavstvo ni organizirano in brez vsake moči, ga bodo gotovo še bolj izkoriščali, da si naberejo tistih

par milijonov kron, ki so jih porabili za prenovitev tovarne. Poreče seveda kdo, kako da morejo delavci to trpeti. Ha, za to ni, treba skrbeti, ker oni si znajo pomagati ter v par letih so njih računi gotovi. Le delavstvo ostane vedno tam kjer je, dokler ne začne drugače misliti. In da začne drugače misliti, je že skrajni čas, kajti dokler ostane delavstvo nezavedno in razdruženo, bo vedno v sramotnem položaju in si ne bo pridobilo nič, čisto nič boljšega, V Podgori obstoja že dolgo časa podružnica papirničarjev, katera pa žalibog napreduje malo ali nič, vsled brezbriznosti podgorskih delavcev. Potrebno je torej, začeti na vsak način delati na to, da postane organizacija močna. Govoriti to in ono ne pomaga nič. Vsak delavec naj se organizira in za organizacijo agitira, pa bo v kratkem na boljšem. Podgorsko delavstvo mora hoditi drugo pot, tisto pot, po kateri hodi zavedno delavstvo vsega sveta, ker le po tej poti pride do zaznamovanega cilja. Opustite torej, podgorski delavci, dosedanje nemarnost in brezbriznost ter začnite resneje misliti. Združite se v strokovno in politično organizacijo, ker si le z njih pomočjo izboljšate svoj žalostni položaj. Čitajte delavsko časopisje, ker edino to brani naše interese. Naročajte se na delavske liste in širite jih. Čas je, da se odpoveste temi in da poveste tistim, ki vas izkoriščajo in mučijo, da ste se naveličali. Brez odloga torej v organizacijo, ker brez te se ne da nič napraviti.

Ko pišem ta dopis, sem zvedel, da je inženir tuk. papirnice Bergmann sunil parkrat nekega delavca z nogo in ga porinil ob zid, tako da se je na obrazu poškodoval in to zato, ker ni delavec hotel delati na akord neko delo za tisto plačo, ki mu jo je inženir ponujal. Po tem takim se je res spremenilo nekaj v papirnici. Da, da, prav je imel neki nemški sodrug iz Gradca, ki je bil te dni v tovarni, ko je rekel, da je podgorska tovarna »Oesterreichisches Sibirien«. O tem dogodku več prihodnjič. V. K.

— **Shod zidarjev v Podgori** je bil pretekli petek. Udeležili so se ga vsi organizirani zidarji, ker je bila volitev novega odbora za Podgoro. Sodrug Delpin je pojasnil navzočim pomen shoda. Za njim je sodrug Komavli priporočal agitacijo med zidarji in pojasnil koristi, ki jih donese močna organizacija. Čeprav so podgorski zidarji, razun treh ali štirih, vsi organizirani, je vendar dolžnost njih, da na delu ali kjer si bodi, pridno agitirajo. Priporočal je tudi navzočim »Rdeči Prapor«, naj ga pridno čitajo in širijo med podgorskim delavstvom ter mu pridobivajo novih naročnikov. Nato se je izvolil nov odbor.

— **Nabrežina.** Pred kratkim je »Slovenec«, kakor je »Rdeči Prapor« že poročal, objavil velik slavospev na našega kurata Čargota in pa napad na »sirovost« socialne demokracije. O tem ne bomo polemizirali, ampak navajamo nekoliko suhih podatkov, ki najbolj ilustrirajo klerikalno pisarstvo. Naša klesarska organizacija je dne 25. in 28. m. m. priredila veselico, pri katerih je bilo 200 kron 72 vin, čistega dobička. Ta se je razdelil tako: Za tiskovni sklad »Rdečega Prapora« 85 K, za »Socialista Friulano« 85 K, za »Ljudsko knjižnico v Nabrežini« 30 K, za poštino 72 vin. Naj pa gosp. Čargo pove, kakšen je račun klerikalne veselice, katero je on priredil dne 19. m. m. Najbrže bo tako, da ni bilo nič čistega dobička, zakaj klerikalna prireditelj v Nabrežini ima navadno toliko uspeha, kakor če bi priredili kitajsko veselico v Vidmu. Ali nabrežinske delavce muči že starejša radovednost. Tako vprašujejo, kaj je z denarjem tiste žolte organizacije, ki jo je bil Čargo ustanovil v času nabrežinske stavke in v katero so delavci morali plačevati, ker so jim delodajalci kratkoma odtegnili denar in ga dali Čargotu. Delavci so že pogostoma vprašali zaradi tega, ali bilo ni ne denarja ne odgovora. O organizaciji pa ni treba govoriti, ker je že po kratkem mesecu mirno v gospodu zaspala. Potem vprašuje prebivalstvo tudi, kaj da je z Materjo božjo, za katero je Čargo pred petimi leti fehtaril po vsej vasi, pa je še danes nikjer ni. Če bi Čargo, ki se je družil z italijansko-nemško-slovenskimi, s katoliško luteransko židovskimi podjetniki, le da bi škodoval delavcem, to pojasnil, bi storil bolje, kakor da čveka o »sirovosti« socialnih demokratov. Zglede imamo tudi za te reči. Na naši veselici dne 25. m. m. je bilo približno

500 oseb, a zgodila se ni ne senca kakšne nespodobnosti. Na Čargotovi veselici pa je Čargo sam pograbil nekoliko vinjenega moza za vrat in ga tresel. A kdo pretepa v šoli otroke tako, da leže po 2 do 3 tedne? Kdo jih vleče tako za ušesa, da se poškodujejo? Tako je s sirovostjo. Tu bi se Čargo marsikaj lahko naučil od delavcev. Zakaj v Nabrežini ni več 10 odstotkov delavcev, ki ne zahajajo na shode, na predavanja, v knjižnico itd. In zato je njih olika danes večja od Čargotove.

Umetnost in književnost.

Opereta. Hervéjeva ne več nova opereta »Mam'zelle Nitouche« pripada tistim glasbenim delom, od katerih bi se moderni operetni komponisti lahko mnogo naučili, zlasti to, da je tudi za opereto treba kaj več kakor en valček in dva »Gassenhauerja« in da tudi operetni muziki nič ne škoduje nekoliko poglobitve. Seveda se to ne more pričakovati od fabrikantov, ki tekmujejo med seboj le kupčijsko in mislijo, da morajo vsako leto poslati vsaj po tri operete v svet. Tako ekonomičen Hervé seveda ni znal biti kakor kakšen Lehár ali Fall, ki bi iz motivov, porabljenih za Mam'zelle Nitouche, napravila najmanj po tri operete. Pa tudi tako sveže glasbe bi zaman iskali v sedanjih partiturah, s katerimi nočejo njih izdelovalci nič drugega kakor nabirati milione. V terek se je francoska opereta po daljši pavzi ponovila na ljubljanskem odru. Naslovno partijo je pela gdčna. Thalerjeva, ki je v tej vlogi svojčas debitirala kot subreta. Med tem se je že precej razvila. Sedaj je igrala mnogo svobodnejše in tudi njen glas je postal močnejši. Vendar pa nas tudi ta nastop ni prepričal, da bi bila to njena prava stroka. Njen značaj je veliko bolj nagnjen na sentimentalno stran in morda bi se ji celo tragični momenti bolje posrečili od razposajenosti, od tiste komike, ki je glavni element subrete. Njena igra je pridobila mnogo elegancije, v petju pokazuje mnogo čuvstva; to bi ji lahko določilo pravo smer. Nova je bila gdčna Vera Danilova kot Corina in bila je dobra, tudi ne glede na to, da je imela hlačno krilo. Gd. Povhè je v celoti svojega Celestina čedno odigral, brez nepotrebnih karikaturnih; le tupatam se ga je hotela zopet polotiti komedijska bolezen. Sploh pa je bilo na vseh straneh veliko preveč prisiljenega ekstempiriranja. Duhoviti dovtipi se ne sipljejo iz rokava in če se še vsiljivo ponavljajo, postanejo zopni. — O Champlatreuxu gda. Iličiča ni trebatev besed. V drugem aktu so bile vložene neke operne točke, katere so na splošno zadovoljnost opravili dame M. Peršlova, Nadasova in Šmidova ter gd. Peršl. Marsikaj se v predstavi ni vjemalo, zbori so bili površni, ensembleske scene raztrgane, zlasti v prvi je bil tempo prepočasen. Ne vemo, če je bilo to pri reprizi kaj boljše. e. k.

Občno konsumno društvo v Trbovljah r. z. z. o. p.

Vabilo

s katerim se vabi cenjene člane
»Občnega konsumnega društva v Trbovljah r. z. z. o. p. na redni

občni zbor

ki se vrši v nedeljo, dne 26. t. m. ob 3. uri popoldan v prostorih »Delavskega doma« s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo za leto 1910
3. Poročilo nadzorništva.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Volitev predstojništva.
6. Volitev treh članov v nadzorništvo in enega namestnika.
7. Razno.

Za nadzorništvo:

Peter Grobler, Anton Pelko.
Franc Gradišek.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

skladišče oblek domačega izdelka za gospode in dečke. — Velika izbira tu- in inozemskega blaga za obleke po meri. — Solidna postrežba. — Vedno nizke cene.

GRIČAR & MEJAČ

LJUBLJANA, PREŠERNOVA UL. 9.

PRIPOROČA V NAJVEČJI IZBERI
PO NAJNIŽJIM CENAM

OBLEKE ZA GOSPODE, DEČKE
IN OTROKE, POVRŠNIKE ZA
GOSPODE IN DEČKE, ŽRKETE
ZA DAME, PALETO ZA DAME,
— PLAŠČE ZA DEKLICE. —

Pa kaj se to pravi,
Če trebuh boli?
Pri pametni glavi:

zavžij!

Krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost liter K 2.40
Kabinetna kakovost . . . 4.80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Jako zanimiv, zabaven in poučen
— list s slikami je —

ILUSTROVANI TEDNIK

ki izhaja vsak petek, ter stane
četrt letno le 1.80 K. Zahtevajte
— ga povsod! —

Naročite ga in inserirajte v njem!
— Naslov: —

„Ilustrovani Tednik“, Ljubljana.

Natečaj.

Tržaško tajništvo splošnega pravovar-
stvenega in strokovnega društva za Avstrijo
razpisuje mesto

uradnika,

ki mora biti popolnoma vešč
slovenskega in nemškega,
po možnosti tudi italijanskega jezika. —
Plača po dogovoru. — Po enoletnem
provizoriju sledi definitivno nastavljenje s
pravico do pokojnine.

Prošnje je poslati najkasneje do

31. marca 1911

podpisanemu tajništvu.

Prednost imajo organizirani sodrugi, ki
so že delovali v organizaciji.

Castiti gospod

Gabrijel Piccoli
lekarnar

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso
z velikim uspehom porabil, katero iz srca
priporočam v veliko korist vsaki družini
ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim,
blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše
tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posestnik in premirani medvedji
lovec v Koritnicah, pošta Knežak
pri Št. Petru na Krasu.

ANTON ZUPANČIČ, KNJIGOVEZ, LJUBLJANA

SLOMŠKOVA ULICA ŠT. 31.

priporoča se za prijazna naročila na vsakovrstna v knjigoveško stroko spadajoča dela. — Izdeluje tudi jako
okusne okvirje in passepartout, prikladne vsakovrstnim podobam.

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije c. 11 (Kolizej)

Žaloga pohištva

lastnega izdelka in
tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa mizarjska stavbna
— dela. —

Lastna tovarna na Glincah pri Ljubljani.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

pisana zadruga z omejeno zavezo

sklicuje v zmislu § 33

redna članska zborovanja

v Ljubljani, Krakovski nasip (pri Krakovčanu) dne 31. marca,
na Glincah, gostilna Tabor dne 1. aprila,
v Sp. Šiški, pri Reberšku dne 3. aprila,
v Ljubljani, Sodna ulica, (pri Novakovičn) dne 4. aprila,
v Ljubljani, Vodmat, (pri Poljšaku) dne 5. aprila.

Začetek povesod: zvečer ob 8 uri.

V Tržiču: 2. aprila pri Pelarju, začetek ob 3. popoldne.

DNEVNI RED PČVSOD:

Volitev delegatov za redni občni zbor,
ki bo 9. aprila pop. v hotelu „Ilirija“ v Ljubljani.

Nadzorstvo.

Načelstvo.

Julij Meinl

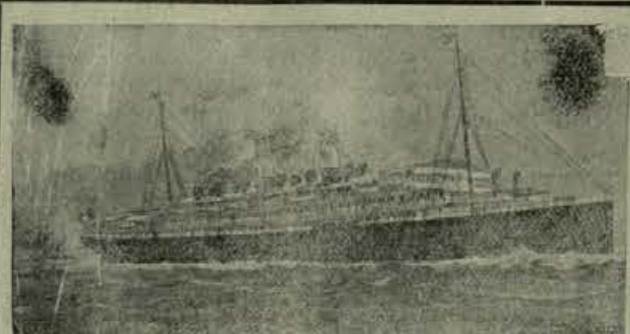
Ustanovljeno 1862.

Uvoz kave
Veležgalnica kave

Potniki v severno in južno Ameriko
vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

Avstro - Amerikana

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtenicama, električna razsvetljava,
brezžičnim brzozavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno,
da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopalj itd.

Odhod parnikov:

V sev. Ameriko vsako soboto, v juž. Ameriko vsakih 14 dni.
Vsakovrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi
za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodvorska ul. 26.